

Stödinstruktion till implementeringsarbete av nationella vård- och insatsprogram. www.vardochinsats.se

Jönköpings län

Bakgrund

För bakgrund samt fördjupad information se;

Bilaga 1. Implementeringsplan av vård- och insatsprogram i Jönköpings län.

Mål och syfte

- Att göra känt och tillgängliga Vård- och Insatsprogrammen (VIP) inom Jönköpings län för berörda medarbetare inom skola/elevhälsa, socialtjänst och inom hälso- och sjukvård.

- Att öka kunskapen hos medarbetare inom kommuner/region att www.vardochinsats.se finns att tillgå som verktyg och kunskapsstöd.

- Att efter genomförd spridning och implementering höjt kunskapsnivån hos medarbetare som i sin tur leder till en bättre vård och omsorg för berörda målgrupper.

Målgrupper

Mottagare av spridnings- och implementeringsplanen för VIP är Jönköpings läns 13 kommuner och Region Jönköpings län. Det innefattar samtliga vård- och insatsnivåer: elevhälsa/skola, socialtjänst/vård och omsorg, primärvård, barn och ungdomshälsa, barn- och ungdomspsykiatri, specialistpsykiatri öppen- och slutenvård. Inom dessa vård- och insatsnivåer finns flera olika verksamheter med personal och beslutsfattare som behöver ha kännedom om VIP. Målgrupp att ta del av innehållet i VIP är också individen som söker vård och deras närstående.

Kommunikationsplan och strategier

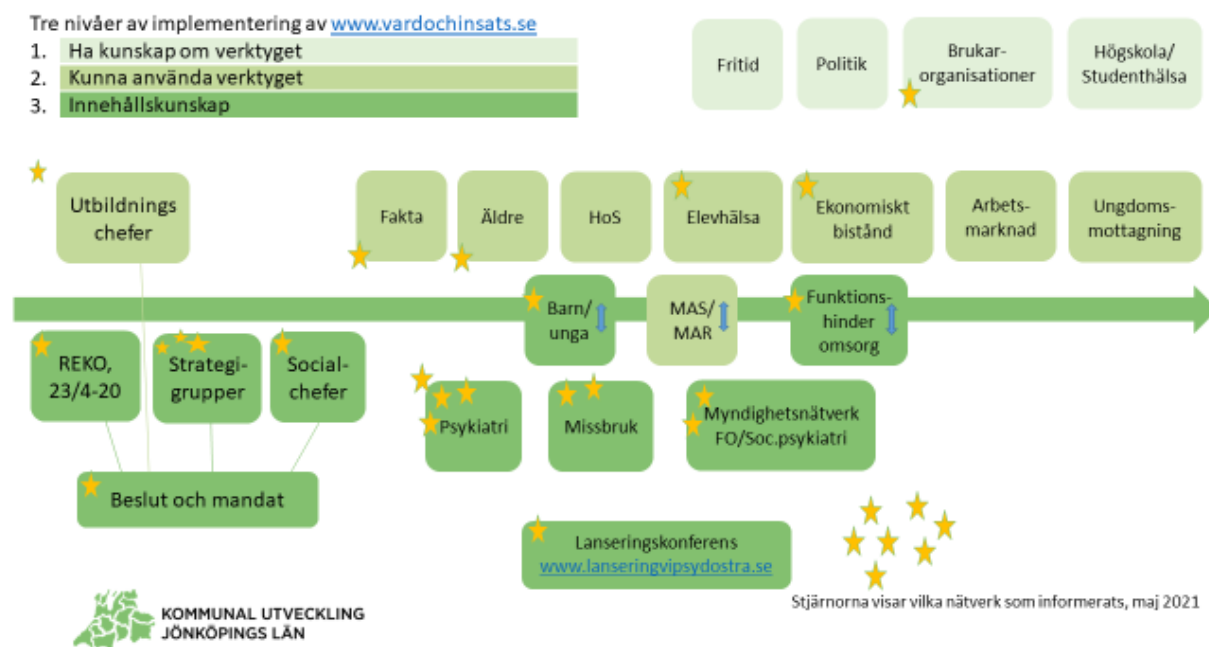
De nationella vård- och insatsprogrammen berör verksamheter på olika sätt vilket kräver olika implementeringsinsatser och beslut.

Implementeringsnivå 1: Ha kunskap om verktyget – Personal/individen ska veta att verktyget finns. De ska kunna hänvisa till det samt veta hur de ska söka och få information.

Implementeringsnivå 2: Kunna använda verktyget – Personal/individen behöver veta hur de ska söka och finna information. De ska kunna hänvisa till andra verksamheter och hitta rätt samverkansnivå och ansvarsnivå. De ska kunna följa riktlinjer vad gäller till exempel tidiga tecken och bemötande.

Implementeringsnivå 3: Innehållskunskap – Verksamheten har ett ansvar enligt VIP och kan behöva utbilda personal för att kunna erbjuda specificerade/prioriterade insatser.

Kompetenshöjningen behöver kopplas till generella och individuella utbildningsinsatser. Det kan påverka ekonomiska och personella resurser.

Vilka VIPar är aktuella i vilken verksamhet?

Socialpsykiatri; Hela vård- och insatsprogrammet – Nivå 3 (ev GAP-analyser, kompetensförsörjning, behov av utbildningar?)

Missbruk/Beroende; Missbruk/beroende - Nivå 3. Övriga VIPar – Nivå 1 och 2.

Myndighetsnätverk, Funktionshinderomsorg; Hela vård- och insatsprogrammet – Nivå 2 och 3 (innehållskunskap, viss översyn av hur det stämmer överens med verksamhetens nuvarande uppdrag/nivå, insikt i de olika behandlingarna/metoderna)

Barn och unga, Skola/elevhälsa, Ungdomsmottagning; Adhd, Depression och Ångest, Missbruk/beroende, Självskadebeteende – Nivå 2 och 3

Äldre, MAS/MAR; Depression och ångestsyndrom, Missbruk/beroende - Nivå 2

Ekonomiskt bistånd/arbetsmarknad; Kunskap om alla VIP – Nivå 2

HoS; Kunskap om alla VIP. Viktigt att få ett kunskapsstöd kopplat till psykiatri – kopplingen till somatisk sjukvård är starkare.

Implementering

I forskning lyfts att en lyckad implementering består av flera olika delar. Det är viktigt att **syftet** med verktyget framgår tydligt och att det är relevant för arbetsplatsen/personalen. Det är också viktigt att personal och arbetsplats blir **bekräftade** i vad de redan gör bra. Graden av tvång påverkar implementeringen – är det något vi **SKA** göra eller något vi **KAN** göra? **Chefernas**

inställning och förhållningssätt spelar stor roll. En tydlig framgångsfaktor är också att varje arbetsplats tillsätter **en implementeringsledare** – någon som har ett utökat ansvar för implementering av verktyget på den lokala arbetsplatsen. (Sara K. Levin, Per Nilsen, Preben Bendtsen & Per Bülow (2018))

Övergripande implementeringsprocess

Framgångsfaktorer – implementering

- Egna erfarenheter av tidigare lyckade implementeringar.
- Kontaktpersoner för VIP (nätverk)
- Chefens mandat/beslut (REKO 23/4-2020, socialchefsbeslut 26/3-2021 – egna verksamheten)
- Vikten av en plan/struktur

Per Bülow – föreläsning på lanseringskonferens (www.lanseringvipsydostra.se) kring hur man lyckas med implementering;

*Involvera medarbetare tidigt i processen – använd kunskap och erfarenhet hos personalen
Ändra rutiner så lite som möjligt – vilka rutiner kan "vara kvar"
Kommunikation kring mål och ansvar – vara öppen och tydlig, återkoppla och följ upp
Engagerade chefer – ska promota förändringen
Implementeringsledare på varje enhet*

Exempel på grundplanering för hur implementeringen ska genomföras i er kommun;

Frågeställningar inför implementeringens uppstart;

Ambitionsnivå; Vad vill vi uppnå? Beslutsgång?

Identifiera nyckelpersoner; Vem gör vad? Vad är ert uppdrag?

Praktiskt genomförande; Fundera över hur ni gör det på bästa sätt i er verksamhet. (Fördjupa er i ett kunskapsområde och diskutera detta, söka information utifrån typfall/ärenden, titta på andra verksamheters uppdrag, titta på er egen verksamhets uppdrag osv...)

Fundera även på hur www.vardochinsats.se kan användas i det dagliga arbetet. (Snabb information vid behov, tillsammans med klient/brukare, information till andra verksamheter osv...)

Utifrån dessa skapa en konkret plan med utgångspunkt i frågorna;

Vad? Varför? Vem? Hur? När?

Exempel på implementeringsupplägg över tid;

Exempel på information till chefer för olika verksamheter/grupper inför information/implementering av VIP. (Nivå 3)

VIP – www.vardochinsats.se

Under perioden ... ska alla enhetschefer/områdeschefer i ... ansvara för att grundinformation ges på x antal APT (eller liknande) per enhet/verksamhet.

En rimlig tid för att **introducera** www.vardochinsats.se och övrigt informationsmaterial är ca 1 timme vid första tillfället. Vid uppföljande tillfällen är det viktigt att avsätta tid för att **arbeta** med vård- och insatsprogrammen.

1. Introducera vård och insatsprogrammet – tydliggör beslut och förväntningar på medarbetare. Börja titta gemensamt på VIP. Förklara bakgrund, syfte, upplägg, innehåll, funktioner.
2. Arbeta gemensamt med ett specifikt kunskapsområde som är relevant för verksamheten.
3. Arbeta gemensamt med att titta på hur den egna verksamheten beskrivs – känner vi igen det? Saknas något?
4. Arbeta gemensamt med typfall/ärenden. Får vi nya tankar/uppslag?
5. Arbeta gemensamt med att söka information om andra verksamheters uppdrag och ansvar.

Ska man göra något enskilt mellan träffar? Lyfta goda exempel återkommande? Fråga personal om användandet?

Exempel på instruktion och upplägg för det första informationstillfället;

Instruktion till APT

Förslag till första informationstillfället VIP;

Syfte; Ge grundläggande information om Vård- och insatsprogram (VIP) www.vardochinsats.se

1. **Introduktion och sammanhang** – Nationell kunskapsstyrning i samverkan (regioner och kommuner) <https://www.lanseringvipsyddostra.se/kunskapsstyrning-i-syddostra-sjukvardregionen/>. **Ca 5-10 min.**
2. **Egna verksamheten** – Mandat och beslut. Hur förhåller sig VIP till övriga styrdokument? Vad ska vi använda när? Vad förväntas av mig som medarbetare? Mål, syfte, ambitionsnivå? **Ca 10 min**
3. **Testa verktyget** – Visa film om VIP, se www.vardochinsats.se alt www.lanseringvipsyddostra.se (Mattias film). Visa programmet utifrån den egna verksamheten. Ge uppdrag att man arbetar med innehållet på egen hand/i grupp. Avsätt tid för diskussion, synpunkter och frågor. **Ca 30-40 min. Viktigast är att medarbetarna testat programmet.**

OBS! Tidsangivelsen är enbart att se som ett stöd för upplägg – ni avgör var ni behöver lägga mest tid!

Stödpaket från Kommunal Utveckling

Information via webbsidor, i kombination med skriftlig och muntlig information samt dialog. www.lanseringvipsydostra.se är en webbplats som är framtagen för att ge konkret och enkel information. Där finns även filmer, typfall och länkar som kan användas i implementeringsarbetet.

Spridningspaketet VIP (specifikt riktade till hälso-och sjukvård, socialtjänst samt till skola/elevhälsa) sprids via länets samverkans- och stödstrukturer mellan region och kommuner.

Spridningspaketet innehåller, bland annat:

- Powerpointpresentation med hjälptext. Kan användas på APT.
- Filmer
- Folder, flyers. Kort och koncis information i utskriftsformat samt folder. Finns i nuläget riktat mot fyra intressenter; personal, brukarorganisationer, lärosäten samt till medborgaren.

Nätverk med kontaktpersoner i varje kommun

Det finns, sedan hösten 2021, ett nätverk med kontaktpersoner i Jönköpings län kopplat till implementering och spridning utifrån nationell kunskapsstyrning (VIP, PSVF). I detta uppdrag ingår att; förmedla information och material till rätt instans/person i hemkommun, ge återkoppling av nuläge (svårigheter, det som funkar bra) samt förmedla kontakter/specialistkunskaper vid remissförfrågningar och dylikt.

I samverkan med dessa kan Kommunal Utveckling löpande få information om specifika behov och ge stöd utifrån kommunernas olika förutsättningar.

Kontakt;

Jenny Olofsson, processtöd för nationella Vård- och insatsprogram i Jönköpings län
jenny.olofsson@rjl.se

Referenser;

Sara K. Levin, Per Nilsen, Preben Bendtsen & Per Bülow (2018) Staff
Perceptions of Facilitators and Barriers to the Use of a Short- Term Risk Assessment Instrument in Forensic Psychiatry, Journal of Forensic Psychology Research and Practice, 18:3, 199-228, DOI: 10.1080/24732850.2018.1466260